

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

7 De conditionibus eius qui absoluitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

vis, nec metus inde conceptus potest dici cadens in constantem virum.

Dubitari vero posset, si metus ille inferatur ab aliquo non subito Ecclesie, vt v. g. ab homine, vel Principe gentili, an etiam tunc decretum hoc locum habeat. Sine dubio tamen affirmandum est, tum quia hæc lex directe irritat actum absoluentis, qui est Ecclesie subditus, tum etiam quia ille gentilis in hoc infert iniuriam Ecclesie, quæ potest se defendere. Imo, licet illa alioqui esset non subditus, quantum ad hunc actum fit subditus, ita vt habeat ius Ecclesie non solum se defendendi, sed etiam puniendi, & vindicandi illam iniuriam, si possit.

Et hæc sufficiunt de conditionibus requisitis ex parte absoluentis. Nam de cæteris conditionibus idem sentiendum est de absolvente, quod de excommunicante. Vnde quæ superius de hoc diximus, in præsentem applicari cum proportionem possunt. Est autem in iure specialiter declaratum in c. Ad aures, de Simonia, hanc absolutionem debere gratis conferri, alioqui simoniæ vitium committeretur, vt ibidem significatur, per hoc autem non tollitur, quin propter contumaciam, & culpam possitis, qui censura ligatus fuit, poena pecuniaria affici, sed de hoc alias.

SECTIO VII.

Quæ conditiones in eo requirantur, qui absoluentur est.

Via hæc res fere constat ex dictis, breuissime eam expediemus. Aduertendum est ergo, has conditiones esse posse, vel de substantia absolutionis, vt valida sit, vel solum vt recte & iuste fiat: potest enim, vt supra dixi ex cap. Venerabilibus, de Sent. excom. in 6. absolutio valida esse, quamuis iudex Ecclesiasticus male faciat illam prestando, vel in eo actu non debitum ordinem & modum seruando. Priori modo fere nulla est conditio necessaria ex parte personæ absoluentis, præter eam quæ iam tacta est scilicet, quod sit subditus aliquo modo in hac iurisdictione fori contentiosi illi, qui absolutio nem præstiturus est: quia, vt dicebam, hæc duo correlatiua sunt, habere iurisdictionem in alterum, & hunc subdi iurisdictionem habenti. Quo fit, vt hæc subiectio proportionata sit iurisdictioni. Nam ei, qui tunc ordinario superior est, vel gerenti vices eius etiam in foro externo, inferior est subditus necessitate quadam, seu propria inferioris obligatione: ei vero, qui habet hanc potestatem solum delegatam in ordine ad forum conscientie, alter non subditur, nisi voluntate sua in ordine ad hunc effectum ei subijciatur: quia forum illud, ad quod ordinatur illa potestas, voluntarium est.

Absolutus debet esse persona distincta ab absolvente.

Atque ex hac conditione, eiusque explicatione sequitur primo: necessarium esse, vt is, qui absoluitur sit persona distincta ab absolvente: quia nemo est sibi subditus, neque habet iurisdictionem in se ipsum. Præsertim ad ferendam sententiam in iudicio, ad quod huiusmodi absolutio pertinet. Item, quia potestas ligandi & absoluenti, per se loquendo, circa eosdem versatur; sed nemo potest excommunicare seipsum, ergo neque absolvere. Quocirca, omnia, quæ de potestate ferendi censuram quo ad hanc conditionem diximus, ad hunc locum applicari possunt.

Dubitari vero potest circa hanc conditionem, an necessarium sit, vt is, qui absoluitur, sit persona viuens vita mortalium, quia hoc videtur necessarium,

vt sit subditus, cum potestas humana non se extendat ultra hanc vitam, iuxta illud, *Quodcumque ligaueris super terram, &c.* sed hoc nihil est aliud quam querere, an mortuus possit à censura absolui. Quam rem satis tractauimus in sectione i. huius disputationis, vbi dixi, aliquo modo absolui: quamquam illa absolutio respectu defuncti potius sit declaratio quædam: nam, vt est solutio, potius refertur ad viuos, qui liberantur onere & obligatione vitandi alium, quantum ad illud genus communicationis vel actionis, quæ cum defuncto, vel ratione animæ, vel ratione corporis esse potest. Eo tamen modo, quo absolutio fertur in mortuum, requiritur etiam vt ille sit aliquo modo subditus: quia etiam tunc iurisdictioni necessaria est. Dicitur autem subiectio durare post mortem quo ad hunc effectum, vel secundum corpus, in quod Ecclesia & prælati eius aliquod ius habet; vel secundum animam, quatenus actiones viuorum illi prodesse possunt.

Rursus vero inquiri potest, an sit etiam necessaria præsentia localis vt quis absolui possit. Et breuiter respondeo, hanc conditionem non esse simpliciter de necessitate absolutionis. Quod in primis manifeste patet ex dictis supra de ipsa censura. Nam, si ligari potest absens, vt ostendimus, multo magis absolui; quia potestas absoluenti est magis ampla, & faciliorem usum habere debet, quam potestas ligandi. Item id constat ex vsu Ecclesie: nihil enim frequentius est quam absentem absolui, aut verbo, aut quod frequentius sit, scripto. Quod etiam colligitur ex c. Quando, 2. q. 5. vbi Greg. testatur cuidam Episcopo absenti communionem reddidisse, id est, eum ad communionem reuocasse. Et per rescripta Pontificia quotidie fertur huiusmodi absolutio, præsertim ad certam causam, vel effectum. Quando vero talis absolutio incipiat esse valida, seu habere effectum, an quando profertur, an quando ad notitiam alterius peruenit, ex intentione ferentis pendet, quæ ex verbis eius, & circumstantiis colligenda est; respectu vero aliorum tunc incipiet operari, quando ad eorum notitiam peruenierit.

Absolutio censura inuito impendi potest.

Secundo colligitur ex dictis quomodo intelligenda sit communis sententia, quæ affirmat absolutionem censuræ posse ferri in inuitum, & consequenter quo ad hanc conditionem esse differentiam inter absolutionem, & eum, qui absoluitur; nam in illo requiritur libera voluntas absoluenti, vt dictum est; in hoc autem non est necessaria, sed potest absolui ignorans, & consequenter non consentiens, vel etiam sciens, & positue inuitus. Quæ doctrina communis est, & vera, per se spectata natura & conditione censuræ, ita enim intelligenda est & traditur à Theologis in 4. d. 18. D. Thom. q. 2. a. 5. Richard. ar. 10. quæst. 1. Palud. 5. quæst. art. 3. Carthus. quæst. 4. & consentiunt etiam Canonistæ, vt patet ex P. normitano in cap. Ab excommunicato, de Rescriptis, num. 20. Ratio vero est, quia censura non est culpa, sed poena, & ideo etiam in inuitum fertur, & eadem ratione tolli potest inuito eo, qui absoluitur. Quæ ratio fundatur in propria natura censuræ: & ideo dixi, hoc procedere per se spectata natura censuræ: nam aliunde ex modo, seu limitatione potestatis potest requiri consensus personæ absoluentis, sicut dicebamus paulo antea de absolutione censuræ, quæ datur per potestatem delegatam in ordine ad forum poenitentiae, nam per illam non potest quis absolui à censura, nisi voluntarie se subdat in tali foro, & consequenter in eo velit absolui. Quod secus est in habente iurisdictionem ordinariam, qua uti potest etiam in inuitum.

Aliqui vero hoc limitant præterquam in casu hæreticis, in qua, si aliquis pertinax perseueret absolui non

non poterit. Alij limitationem extendunt ad omnē excommunicationem iuris, quæ fertur pro delicto, quod semper durat, quamdiu durat contumacia, vt contingit in exemploposito de heresi, & simile erit si ipso iure feratur excommunicatio in eum, qui damnatum intulit, & non restituit. Quod sentit Gabriel in 4. d. 18. citans Leonem Papam; Epistola 13. & habetur 2. q. 2. c. *Damnatus sententiam quicunque meretur accipere, si in suo sensu voluerit permanere, nullus relaxare poterit.* Et ratio est, quia cum illa censura ipso iure incurratur, quamdiu culpa durat, semper ipsum ius inuit, vt ita dicam, ipsam censuram, & ideo durante illa voluntate tolli non potest.

Sed aduertendum primo est, aliud esse loqui de voluntate perseverandi in delicto, aliud de voluntate petendi, vel obtinendi absolutionem; posset enim quis mutare voluntatem delicti relinquendo errorem, si in illo versabatur, vel restituendo, &c. & nihilominus nolle absolui, sed quia non vult subdi huic personæ, vel aliunde; & tunc poterit sine dubio absolui inuitus, etiam si excommunicatio ipso iure indita fuerit, quia cum iam cessauerit delictum cessat etiam ratio facta. Nec tale ius inferat talem excommunicationem in futurum. Superior autem habet potestatem illam tollendi, quia non est alligata; aut pendens ex voluntate illius, qui eam contexit. At vero quando voluntas perseverat in delicto; tunc etiam est distinguendum, nam, vel delictum est ex his, quæ habent tractum successuum (vt iurista loquuntur) id est, quod pertinet in eo semper est noua culpa, vel augmentum culpæ actualis; quoties pertinacia libera est, & moraliter voluntaria: vel est delictum, quod postquam semel commissum est, omnino transiit quoad actum, & manet quoad reatum & obligationem penitentiam agendi. Quando delictum est huius posterioris generis etiam si quis in eo sit impenitens, nolique satisfactionem exhibere, quæ iam non exigitur sub noua censura vt suppono, & licet censura fuerit ipso iure imposita; potest ab illa absolui inuitus ab habente ordinariam potestatem, ita vt absolutio sic lata, rata sit & valida, propter rationem superius factam: quia ex parte absolutentis est potestas sufficiens, vt supponimus, & illa actio per se non pendet ex voluntate, & dispositione alterius, neque etiam in eo casu in ipsum inferat continuo censuram, vt propterea tolli non possit.

At vero quando delictum est prioris generis, tunc repugnat censuram tolli perseverante eodem iure ex vna parte, & contumacia ex alia; quia ratione talis contumaciæ semper est illa censura quasi in continua quadam conseruatione, ex vi illius iuris; & ideo nullus, qui non habeat iurisdictionem auferendi, aut suspendendi ius illud, potest talem censuram per absolutionem tollere. Et hac ratione non potest hereticus absolui à censura dum in sua pertinacia perseverat: nam illud delictum habet tractum successuum sufficiens ad contrahendam censuram: non est autem hoc proprium hæresis, sed commune omni delicto habenti simile continuationem, vt est detentio rei alienæ, & similia. Dixi non habet potestatem auferendi, vel suspendendi ius illud, nam qui hanc habuerit, poterit absolvere etiam inuitum, & pertinacem, vt verb. grat. si Episcopus tulit contra aliquem censuram, donec restituat, & ille nolit restituere, potest Episcopus auferre suum particulare præceptum in futurum, & à contracta censura illum absolvere etiam inuitum. Quia ablato præcepto in futurum, auferitur contumacia, & illa quasi continuatio, vel conseruatio censuræ: quæ vero prius contracta fuit, tolli potest prædicto modo, sicut de aliis diximus. Et hoc etiam modo posset pontifex absolvere aliquem pertinacem à censura hæresis iam contracta, impediendo, vel suspendendo censuram, quæ in posterum contraheretur ex vi iuris

Fr. Suarez tom. 5.

A communis propter talem contumaciam: procedit enim tunc eadem ratio.

Sed quæret aliquis, esto in his casibus valida sit absolutio, an licite concedatur? Quidam Canoniste censent id nunquam licere, vt late refert, & defendit Vgolinus tabula prima, capite decimo nono, §. 2. numero tertio. Primo, quia est contra institutionem, & vsum Ecclesiæ: quæ præcipit, vt, si excommunicatus, vel alia censura ligatus in sua contumacia perseveret, aggrauetur in eum censura, & alia poenæ, donec resipiscat, vt constat ex variis decretis ab illo auctore relatis, in quibus ita fieri præcipitur in variis casibus. Secundo, quia, si aliter fiat, & aliis præbetur scandalum, & eneruatur maxime vis censurarum Ecclesiasticarum, & delinquentibus præbetur occasio perseverandi in sua contumacia, scientes tandem fore absolueandos. Tertio, quia contra rationem videtur indignum absolvere: si enim iuste ligatus est, quomodo potest iuste absolui? Et hæc partem videtur secutus Bonauentura, in quarto, distinctione decima octaua, secunda parte, quaestione sexta, vbi absolute dicit, de iure nullum excommunicatum absolui, nisi cesset contumacia.

Nihilominus aliqua distinctione opus est, quam indicauit Diuus Thomas eadem distinctione decima octaua, quaestione secunda, articulo quinto, quaestione secunda ad secundum, dicens, etiam manente contumacia, posse aliquem discrete excommunicationem iuste latam remittere, si videatur saluti illius expedire, in cuius medicinam excommunicatio lata est, & idem sentit Paludanus supra, addens, cauendum etiam esse ne scandalum sequatur.

Itaque primum distinguendum censo de censura lata ab homine, vel à iure: nam illa prior sine dubio potest interdum relaxari prudenter ab eo, qui illam tulit, etiam si suum effectum consequutus non sit, sed subditus in sua contumacia permaneat. Probatur, quia hoc non est contra aliquod ius posituum, quod vnuer saliter hoc prohibeat, nullum enim extat, vel citatur ab auctoribus prioris sententiæ. Neque etiam est contra rationem perse, & intrinsece, quia neque perse est contra iustitiam, aut contra charitatem, aut aliam similem virtutem, & aliqui potest esse consentaneum charitati, si subditus saltem ob fragilitatem illo remedio indigeat; est etiam consentaneum fini censuræ, quæ poena medicinalis est, & ideo si non prodest, sed potius detrimento sit, merito auferri potest. Tres autem conditiones obseruande sunt. Prima vt talis absolutio non cedat in præiudicium Tertij: nam ex hoc capite esse posset contra iustitiam commutatiuam. Secunda, vt scandalum, vel contemptus censurarum caueatur; hinc enim absolutio esse posset contra charitatem, vel etià contra iustitiam legalem. Tertia, vt sufficienti experimento, & aliis signis & cōiecturis constet, non sperari fructum ex tali censura, sed detrimentum potius sequi. Alioqui etià addunt necessariam esse spem fructus, & correctionis mediante absolutione. Satis vero est, quod non sit spes fructus mediante censura, vt possit iudex prudenter periculum facere, & tentare aliam suauiorē viam.

At vero quando censura est lata à iure, tunc in primis obseruare oportet, an à tali iure speciali præscriptus sit aliquis ordo progrediendi ab vna censura ad aliam, & ad vltiores poenas, quando pertinacia durat. Tunc enim illud seruandum est, quod iure est dispositum, quia & ius obligat, & declarat in eo casu non tam esse habendam rationem particularis commodi, vel correctionis priuatae personæ: quam publicæ punitionis talis delicti, & tantæ contumaciæ. Quod maxime verum habet in his prælatis, qui inferiores sunt, & non possunt in iure dispensare. Nam Summus Pontifex, qui hanc habet potestatem, interdum poterit prudenter immutare illum ordinem, si viderit, vel communi bono expedire.

N 3 di.

9
Possibile licite dari absolutio contumaci, & inuitio. Vgolini opinio.

Bonauenti

10
Secundum primo. D. Tho.

Palud.

11
Censuram ab homine latam posse licite ab infante relaxari, manente contumacia.

12
Qua conditione conueniens debeat, ut hoc licite fiat.

12
Censuram à iure positam auferri manente contumacia, nisi specialiter iure cautum sit, ut poenæ aggrauentur.

Philus
procedit
rati
gila.

7
Gul.
Lo 17.

8
Quid de cen
sura contra
reus deli
ctum huius
modi fac
torem.

dire, vel saltem non repugnare, & aliunde sperari maiorem fructum alicuius personæ. Inferior autem ordinarie hoc non potest, nisi alioqui habeat potestatem dispensandi in iure communi, vel id faciat per modam interpretationis, seu Epicheia, quando & superior adiri non potest, & ex obseruatione talis iuris maius commune detrimentum timetur. Quod si speciali iure nihil circa hoc præscriptum sit, sed solum fit censura pure lata, & in reliquis executio, vel absolutio ad iudicem spectet generali iure, tunc censo dari locum prudenti arbitrio ipsius iudicis, ut possit interdum licite absolvere inuitum ab huiusmodi censura, sicut diximus in censura ab homine, & eisdem conditionibus seruatis, quia hoc ipso quod ius non statuit oppositum, relinquit potestatem liberam, & expeditam, ut iudex ea utatur in vnoquoque particulari casu, prout iudicauerit secundum occurrentes circumstantias magis expedire. Neque enim satis est, quod in aliquibus specialibus delictis, aut censuris iura statuerint alium ordinem aggrauandi poenas, & cætera, ut id extendatur ad omnes censuras iure latis: nam hæc, quæ odiosa sunt, non sunt extendenda, sed restringenda. Et potius ex eo, quod iura, quando id volunt, ita specialiter statuunt, nos colligimus id non esse vniuersale in omnibus censuris iure ipso latis. Et hæc videntur sufficere, de conditionibus his in genere sumptis, nam in speciali nonnulla postea addemus agentes de singulis censuris, & in sectione vltima huius disputationis, indicando ordinem seruandum in absolutione, quædam alia breuiter attingemus.

SECTIO VIII.

Quotuplex sit absolutio à censura.

Voniam & iure, & consuetudine varij sunt modi absoluendi à censura, ut hac materia plene intelligatur, eos omnes declarare oportet propositis nonnullis diuisionibus absolutionis, quibus & omnes illos modos explicabimus, & simul etiam significationes plurium nominum, quas cognoscere in hac materia maxime necessarium est.

Primo ergo diuidi posset absolutio in eam quæ est à iure, vel ab homine, sicut in superioribus censuram diximus. Absolutio ab homine est illa, quæ hæcenus à nobis explicata est, & quæ fere sola est in vsu; absolutio autem à iure erit, si sub hac forma feratur absolutio simul cum censura, Si hoc fecerit, ex tunc sit absolutus, de qua re diximus in sectione prima huius disputationis, & hic nonnulla addemus.

De secunda diuisione absolutionis in absolutam & conditionatam.

Secunda ergo diuiditur absolutio in absolute latam, & sub conditione. Prior per se manifesta est: essentia illa, quæ in verbis, & intentione absoluentis nullam claudit conditionem; conditionata autem est, quæ sub conditione aliqua datur. Hæc autem conditio potest esse de præsentis, aut de præterito, vel de futuro. Si sit præsentis, vel præterita, nullam habet difficultatem, quia non suspēdit actum, vel effectum absolutionis, sed vel absolutio statim operatur, vel nulla redditur. Quia vel illa conditio ita fuit, seu est, sicut proponitur, & tunc transit sententia in absolutam, quia propositio conditionalis, conditione posita, æquiualeat absolute: aut conditio non est posita in esse, & sic absolutio nulla redditur propter contrariam rationem. Non est ergo dubium quin absolutio lata sub hac conditione valeat.

An vero licite vel illicite sic feratur, interrogare

A quis potest. Cui respondendum est, non semper esse illicitum sub tali conditione absolvere, sed interdum esse, vel necessarium, vel utile, ut quando de censura non constat, & ad maiorem securitatem datur absolutio, prout frequenter fit à confessoribus ante absolutionem sacramentali sub illa conditione generali, Absolutio te si indiges, vel quantum indiges. Quæ absolutione prudenter peti & dari dixit Nauar. in Summ. capit. 26. num. 12. Conditio vero in illa adiecta adeo est intrinseca, ut implicite in qualibet absolutione contineatur, eo quod res ipsa necessaria sit, quia, nisi præcedat censura, non potest sequi absolutio, & si iudex non habeat potestatem, nulla eriam erit absolutio. Quando vero de existentia talis conditionis dubitatur, merito additur illa conditio, ut declaretur rem esse dubiam, & ne videatur res temere intentari. Aliquando etiam potest prudenter addi illa conditio, Si satisfecisti, vel Si vere & ex corde à contumacia recessisti, nam hæc etiam conditio implicite includitur in absolutione, ut supra vidimus, & propter rationabilem causam ad incutiendum metum, vel tollendam ignorantiam, potest aliquando verbis declarari. At vero quando conditio est omnino impertinens, imprudenter additur, & non sine culpa, graui quidem ex suo genere, quia est contrareuerentiam rerum sacrarum, & abusus quidam Ecclesiasticæ potestatis, tamen in particulari ex grauitate materia potest esse leuis.

C An valida absolutio à censura sub conditione de futuro detur.

Maius vero dubium est de conditione de futuro, an sub illa tribui possit absolutio à censura, ita ut valida sit, vel etiam licite sic feratur. Et in primis certum est, absolutionem sic datam eo tempore, quo fertur, non habere effectum, & consequenter, neque simpliciter absolutionem esse, quia tunc conditio non est expleta, voluntas autem conditionata nihil operatur, donec conditio impleatur: ergo nec absolutio, quæ pendet ex voluntate absoluentis, quæ conditionata fuit. Neque enim dici potest quæuis nobis non cōstet, an conditio illa postea impleda sit necne: tamen in re ipsa alteram partem determinate futuram esse, quod si ita futura sit, ut per conditionem exigatur, absolutionem statim acproferatur validam esse, & habere effectum; si vero conditio futura non sit, extunc esse profus inuálidam, & nullam. Hoc (inquam) probabile non est, tum quia conditio non fuit de præsentis, scilicet, si hæc propositio de futuro est vera, sed fuit de futuro effectum, verbi gratia. Si satisfeceris, vel, Si oraueris, &c. & ideo licet demus cognouisse Deum illum effectum fuisse futurum, & consequenter propositionem de futuro fuisse veram eo tempore, quo adhibita fuit conditio, nihilominus non potuit absolutio extunc esse valida, quia non erat illa conditio appposita, sed alia quæ nondum erat impleta. Tū etiam quia, licet conditio fuisset posita in illo sensu de præsentis, scilicet: Si nunc propositio de futuro contingenti vera est, & Deus cognosceret veram esse, adhuc absolutio non esset valida, quia illa conditio excedit humanam cognitionem, & ideo respectu hominum reddit absolutionem illam omnino incertam, & inefficacem, ac propterea nullam. Non potest enim esse absolutio valida, nisi ex voluntate efficaci procedat, & per verba sufficienter significantia hominibus determinatum effectum exprimitur, neutrum autem habet absolutio sub illa conditione. Itaque certum est conditionem de futuro ut minimum suspendere absolutionem.

Difficultas vero est, an etiam inuálidet illam, & reddat nullam, ita ut etiam si postea expleatur conditio, nihil operetur. Et ratio dubitandi esse potest, quia absolutio sacramentalis data hoc modo sub condi-

An licite de
tur absolutio
sub condi
tione de
præsentis aut
præterito.
Nauar.

An
Syl
Ang
Ter
tia
Xan
Con

Rati
o
fuit

Quid
dum
mum
regre
condit
nam

Cita
regula
de Cens
in 4. p.
104.

Philos
sacra
glorio
dant
velin

Ratio dubi
tandi.